

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.11.39>

УДК 657.37:[504:32

Г. Т. П'ятницька,

д. е. н, професор, фрилансер, колишній професор кафедри менеджменту,

Державний торговельно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3463-133X>

О. М. Григоренко,

к. т. н., доцент, доцент кафедри технології харчування,

Відкритий міжнародний університет розвитку людини “Україна”,

Інженерно-технологічний інститут

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2847-0149>

Є. В. Польовик,

аспірантка кафедри обліку та оподаткування,

Державний торговельно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3091-6242>

**НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙ У КОНТЕКСТІ
РОЗВИТКУ, РЕГУЛЮВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ
ПОЛІТИКИ**

G. Piatnytska,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Freelancer, Former Professor of the
Department of Management at the State University of Trade and Economics*

O. Hryhorenko,

*PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the
Department of Nutrition Technology, Open International University of Human
Development “Ukraine”, Institute of Engineering and Technology*

Ye. Polovyk,

*postgraduate student at the Department of Accounting and Taxation,
State University of Trade and Economics*

NON-FINANCIAL REPORTING OF ORGANIZATIONS UNDER THE CONTEXT OF ENVIRONMENTAL POLICY DEVELOPMENT, REGULATION, AND IMPLEMENTATION

У статті досліджено роль нефінансової звітності у реалізації екологічної політики підприємств в умовах посилення значущості ESG-стратегій. Визначено, що нефінансова звітність сприяє ідентифікації екологічних ризиків і можливостей, підвищенню прозорості діяльності, зміцненню репутації та залученню інвесторів. З'ясовано, що публічне розкриття інформації про результати екологічних проєктів підприємств стимулює впровадження прогресивних екологічних практик та інноваційних технологій, орієнтованих на досягнення Цілей сталого розвитку. Підтверджено що нефінансова звітність є дієвим інструментом комунікації щодо екологічної політики між усіма зацікавленими сторонами. Проведено моніторинг позицій зацікавлених сторін (інвесторів, організацій, громадськості) щодо ролі нефінансової звітності у контексті розвитку та регулювання екологічної політики. Встановлено, що рівень усвідомлення екологічних ризиків і загроз корелює з тим, як наявні та потенційні акціонери оцінюють пріоритети різних варіантів рефлексії щодо ставлення до екологічної політики та її регулювання. Перевірено та обгрунтовано

наявність дуже сильного позитивного лінійного зв'язку між розміром підприємства та ймовірністю складання ним нефінансової звітності. Спростовано припущення щодо прямої лінійної залежності між кількістю реалізованих підприємствами екологічних ініціатив та публікацією ними нефінансових звітів.

The article examines the role of non-financial reporting (NFR) in the development and implementation of environmental policy and ensuring the transparency of enterprises' activities under the context of the growing importance of ESG strategies and sustainable development. It has been proven that NFR is a tool that allows identifying environmental threats and opportunities, as well as being an important factor in strategic decision-making and in the selection or improvement of ESG strategies by enterprises, strengthening the reputation of enterprises and companies, attracting investors, and building public trust. It has been established that public reporting on measures aimed at addressing environmental issues encourages companies to improve their environmental performance and implement progressive environmental practices and innovative technologies to achieve environmental sustainable development goals (SDGs). It has been found that NFRs are an effective tool for communicating environmental policy among all stakeholders. The problems of fragmentation and variability of NFRs, which complicate the comparability of data between enterprises, have been identified.

The study monitored the current positions of various stakeholders – investors, organizations (a random sample survey of 75 companies-members of the European Business Association in Ukraine), the public (online survey of Ukrainian citizens (random sample of 734 respondents)) on the development, regulation, and implementation of environmental policy and the role of NFR in these processes. Three hypotheses were put forward and tested. The following hypotheses were confirmed: 1) a strong connection between those shareholders (existing and potential) who strongly agree and tend to agree with the existence of a direct impact of environmental problems on everyday life and health and how they prioritize reflection options regarding attitudes towards environmental policy and

its regulation (hypothesis H_0); 2) a very strong positive linear relationship between the probability of having larger enterprises in the studied sample and the probability of having NFRs in this sample (hypothesis H_1). At the same time, the hypothesis H_2 that there is a direct linear relationship between the degree of the involvement of Ukrainian companies in the implementation of various measures within the framework of the SDGs and environmental policy and the preparation of NFRs, ESG-reports or sustainability reports, and corporate and social responsibility reports proved to be false.

Ключові слова: *нефінансова звітність, корпоративна соціальна відповідальність, сталий розвиток, ESG-стратегії, екологічна політика, продовольча безпека, циркулярна економіка.*

Keywords: *non-financial reporting, corporate social responsibility, sustainable development, ESG-strategies, environmental policy, food security, circular economy.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В останні роки суттєво зріс попит на розкриття інформації як про фінансові, так і нефінансові результати діяльності організацій (підприємств, компаній) на ринку. Приймаючи рішення про надання інвестицій, інвестиційні фахівці, крім фінансових результатів та фінансового стану підприємства, проявляють все більший інтерес до його нефінансової звітності (НФЗ або англ. NFR – non-financial reporting), тобто акцентують увагу на даних про соціальні й екологічні наслідки діяльності підприємства, а також на результатах реалізації його стратегії та функціонування управлінської системи. Іншими словами, інвестори все частіше та більше проявляють інтерес до набору критеріїв і стандартів ESG (англ. Environmental, Social, Governance – екологічні, соціальні та управлінські), які використовують для оцінювання стійкого й етичного розвитку бізнесу, його впливу на суспільство, навколишнє середовище та прозорість управління. Водночас сучасні підприємства та

компанії впроваджують ESG-стратегії для зниження ризиків і свого зростання у стратегічній перспективі.

Фактично аналіз ESG надає не тільки додаткову інформацію для перегляду й оцінки підприємств і компаній та їх активів, але і допомагає виявити нові можливості й управляти довгостроковими інвестиційними ризиками. Це у кінцевому підсумку дозволяє мінімізувати негативні наслідки або взагалі уникнути низької ефективності, що може бути спричинена слабкими практиками ESG того чи іншого підприємства.

Нині нефінансова інформація про діяльність організацій не відображається у загальноприйнятих і значною мірою регульованих системах фінансового обліку та звітності. При цьому, як правило, виділяють 3 форми НФЗ [1]: довільну, стандартизовану та комплексну, що ґрунтується на економічних, екологічних та соціальних результатах. Хоча з роками якість НФЗ покращується [2; 3], ця звітність через свій переважно добровільний характер все ще залишається фрагментованою та варіативною. Останнє ускладнює проведення порівняльного аналізу НФЗ різних підприємств, навіть якщо вони займаються одним і тим самим видом економічної діяльності та конкурують на одному галузевому ринку.

Підвищуючи прозорість діяльності підприємств та дозволяючи зацікавленим сторонам отримати релевантні дані для оцінювання екологічних ризиків їх функціонування на ринку, НФЗ відіграє ключову роль у розвитку та реалізації екологічної політики тих країн, де вже нині є практика публікації та поширення НФЗ. Європейськими стандартами звітності зі сталого розвитку (ESRS), на які орієнтується сучасна Україна, поряд з інформацією про соціальне середовище та управління визначається порядок розкриття інформації і щодо екології. Про це, зокрема, наголошується у Розпорядженні Кабінету Міністрів України “Про схвалення Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку” від 18 жовтня 2024 р. № 1015-р.

У Законі України “Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року” від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII зазначається, що основними причинами екологічних проблем

України є: “підпорядкованість екологічних пріоритетів економічній доцільності; неврахування наслідків для довкілля у законодавчих та нормативно-правових актах,.. переважання ресурсо- та енергоємних галузей у структурі економіки із здебільшого негативним впливом на довкілля,.. неефективна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та регулювання використання природних ресурсів,.. низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження довкілля та переваг збалансованого (сталого) розвитку, недосконалість системи екологічної освіти та просвіти,.. незадовільний рівень дотримання природоохоронного законодавства” [4] та контролю за цим, фінансування природоохоронних заходів за залишковим принципом тощо. Серед ключових заходів, які можуть підвищити результативність і ефективність екологічної політики в Україні, зокрема, визначено такі, як: “запровадження міжнародних стандартів систем екологічного управління на підприємствах і в компаніях ... та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління,.. впровадження системи управління екологічними ризиками в усіх сферах національної економіки” [4]. Все це свідчить про актуальність проведення моніторингу ставлення або зміни ставлення та оцінки регулювання екологічної політики країни громадянським суспільством, вивчення практики реалізації заходів, спрямованих на захист довкілля, екологічну модернізацію виробництв, запобігання проблем екологічного характеру підприємствами і компаніями, публікації ними НФЗ у контексті розвитку або удосконалення екологічної політики, її регулювання та реалізації на різних рівнях управління з позицій усіх зацікавлених сторін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців під варіативними ракурсами висвітлювались аспекти формування та імплементації екологічної політики та розвитку систем екологічного менеджменту на підприємствах [5; 6], використання властивих уряду країни повноважень у впровадженні екологічної політики, що спрямована на забезпечення чистішого промислового виробництва та постійне удосконалення управління навколишнім середовищем [7]. Етапи еволюції концепції сталого розвитку та

постановки і досягнення цілей сталого розвитку (ЦСР) як на рівні країн, так і на рівні підприємств обумовило зміну ставлення до ролі екологічної політики у забезпеченні економічного зростання та покращання якості життя населення, у т.ч. шляхом підвищення рівня продовольчої безпеки, “поширення практики ведення як фінансової, так і нефінансової звітності, долучення все більшої кількості компаній до реалізації соціальних і екологічних проєктів” [8, с. 251].

Хоча більшість економістів загалом тривалий час дотримувалися думки, що, по-перше, екологічні норми накладають обмеження на можливості виробництва, і тому потенційно шкодять економічному зростанню, по-друге, збільшення інвестицій у діяльність з боротьби із забрудненням зменшує продуктивність інвестицій у цілому, М. Портер [9; 10] ще на початку 90-х років XX ст. висунув гіпотезу, що екологічна політика може мати виграшний результат для всіх: вона може покращити якість довкілля, одночасно сприяючи темпам зростання доданої вартості. Інакше кажучи, М. Портер припустив, що жорстке екологічне регулювання (за умови його ефективності) дозволить збільшити як соціальний добробут, так і приватні чисті вигоди фірм, що працюють в умовах такого регулювання. У свою чергу, Д. Андреоні та А. Левінсон [11] на початку XXI ст. презентували емпіричне підтвердження зростання віддачі від зменшення деяких поширених забруднювачів повітря та представили просту та зрозумілу статичну модель “екологічної кривої Кузнеця”, яка залежить від зростання віддачі внаслідок технологічного зв’язку між споживанням бажаного товару та зменшенням його небажаного побічного продукту. З часом також було визнано, що екологічне регулювання: 1) може покращити перспективи зростання, якщо покращена якість навколишнього середовища підвищує продуктивність ресурсів або ефективність системи освіти; 2) сприяє діяльності зі зменшення забруднення за умови використання зростаючої віддачі від масштабу в боротьбі з забрудненням; 3) стимулює домогосподарства до заощаджень в очікуванні покращання довкілля. Крім того, Ф. Річчі [12] висунув і обґрунтував припущення, що екологічне регулювання може стимулювати інновації.

Формування чи розвиток дієвої екологічної політики, постановка і виконання завдань щодо досягнення ЦСР та реалізації ESG-стратегії “...знаходиться в площині обґрунтування напрямів захисту навколишнього середовища, структурної перебудови економіки, забезпечення ефективності використання ресурсів та біорізноманіття, добробуту і здоров’я населення” [13, с. 58], у т.ч. шляхом забезпечення належного рівня продовольчої безпеки та раціонального харчування з урахуванням змін у довкіллі [14]. Важливою складовою контролю за досягненням визначених результатів екологічної політики на всіх етапах її реалізації сьогодні є якісне складання НФЗ різними організаціями.

Підприємства вже досить тривалий час використовують декілька альтернативних підходів з метою звітування про свій вплив на навколишнє середовище та суспільство, використовуючи для цього концепції сталого розвитку та відповідні ЦСР, корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), регіонального розвитку тощо. Ці звіти зазвичай суттєво відрізняються за обсягом, широтою, глибиною та фокусом даних. Наприклад, як слушно відмітили деякі науковці [15], CDP-звіт (англ. Carbon Disclosure Project – проєкт розкриття інформації про викиди вуглецю) історично мав досить вузький, але глибокий фокус на викидах вуглецю підприємствами, про що інформував широке коло зацікавлених сторін. Тоді, як стандарти Ради з питань стандартів бухгалтерського обліку в галузі сталого розвитку (англ. SASB – Sustainability Accounting Standards Board) США охоплюють набагато ширший спектр тем і практик НФЗ організацій, але вони спрямовані на інформування переважно учасників ринку капіталу. Більш широку порівняно з CDP-звітами оцінку компаній за ESG-критеріями можна також знайти у таких звітах, як: Dow Jones Sustainability Index (DJSI), FTSE4Good Index Series, MSCI ESG Ratings, Sustainalytics та інших.

З кінця 90-х років XX ст. Глобальна ініціатива зі звітності (англ. GRI – Global Reporting Initiative) відіграла ключову роль у розвитку НФЗ (особливо з фокусом на зацікавлених сторонах). Найбільша у світі спільнота бізнесів, які працюють відповідно до ESG-принципів і стратегій та щорічно вже декілька років поспіль обов’язково заповнюють звітність про сталий розвиток – так зване

Повідомлення про прогрес (англ. CoP – Communication on Progress) включає в себе нині 64 локальні мережі та об'єднує майже 24,5 тис. компаній і неприбуткових організацій зі 167 країн світу. Ці організації є учасниками Глобального договору ООН (англ. UN Global Compact). Завдяки їх обов'язковій стандартизованій звітності можна отримати дані про "... прогрес у роботі над дотриманням прав людини, охороною праці, захистом довкілля та боротьбою з корупцією" [16], а також щодо внеску вищеназваних організацій у досягнення ЦСР ООН. Абсолютно всі зацікавлені сторони, а особливо фахівці з НФЗ, сьогодні також можуть звертатися за даними до найбільшого у світі постійно оновлюваного каталогу звітів та профілів з корпоративної відповідальності Corporate Register (<https://corporateregister.com/>). На початок жовтня 2025 року вищеназваний каталог налічував понад 233,7 тис. звітів про корпоративну відповідальність майже 31,7 тис. організацій.

Європейські законодавці спочатку відреагували на зміну парадигм з тієї, що акцентувала увагу виключно на звітності про фінансовий стан підприємства, на ту, що мала включати прямий і непрямий вплив забруднення навколишнього середовища, порушення прав людини тощо, наклавши додаткові зобов'язання щодо НФЗ певних суб'єктів господарювання, орієнтованих на ринок капіталу, та великих постачальників фінансових послуг, зобов'язавши їх подавати звіти про КСВ. Однак, обов'язкова перевірка КСВ-звітів абсолютно всіх організацій до цього часу не передбачена. Водночас, у результаті усвідомлення необхідності подальшого розвитку корпоративної звітності, з'явилася нова європейська ініціатива "Sustainable Finance" (укр. "Стале фінансування"), яка має на меті спрямувати величезні суми коштів у так звані сталі інвестиції, що потребує розширеної корпоративної інформації. Перші кроки щодо реалізації вищезазначеної ініціативи вже включені до законодавства ЄС. Так, наприклад, це стосується Регламенту про таксономію (the Taxonomy Regulation) ЄС (Регламент ЄС 2020/852) [17; 18], який створив систему класифікації екологічно стійкої економічної діяльності у межах практичної реалізації політики "Зеленого курсу ЄС" ("EU Green Deal"), що спрямована на досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Регламент про

таксономію ЄС встановив чіткі критерії для визначення, яка економічна діяльність може вважатися екологічно стійкою на основі її відповідності щонайменше одній з шести екологічних цілей: 1) пом'якшення наслідків змін клімату; 2) адаптація до змін клімату; 3) стале використання та охорона водних та морських ресурсів; 4) перехід до «циркулярної» економіки; 5) запобігання та контроль забруднення; 6) захист та відновлення біорізноманіття й екосистем. Поряд з Регламентом про таксономію ЄС були прийняті додаткові делеговані регламенти, у яких визначено технічні критерії скринінгу для кожної з шести екологічних цілей, а також вимоги до розкриття інформації. Зокрема, з 2022 року нефінансові організації, що зобов'язані звітувати про КСВ, повинні публікувати, наприклад, частку “зеленого” обороту та інвестицій.

Поширення практики публікації НФЗ у країнах ЄС стосується й українських підприємств, оскільки, по-перше, Україна є кандидатом у члени ЄС, а по-друге, багато українських підприємств, які вже зараз є постачальниками для компаній країн ЄС, з 2025–2026 рр. для того, щоб продовжити працювати у вищезгаданому ланцюгу постачань, повинні будуть обов'язково складати НФЗ. Нехтування публікаціями НФЗ і збором відповідної для цього інформації підвищить ризики та труднощі українських підприємств бути привабливими для інвесторів та укладання контрактів з компаніями країн ЄС. Водночас результати досліджень світового досвіду складання НФЗ і порівняння їх з практикою в Україні свідчить про доцільність покращання останньої. Розробляючи рекомендації щодо удосконалення змісту НФЗ українських організацій, на нашу думку, варто акцентувати увагу “... на екологічних аспектах діяльності підприємств і, зокрема, на заходах зі зменшення викидів, ініціативах з енергоощадження та їхньої ефективності” [19, с. 139].

Охарактеризовані вище підходи до звітності разом з деякими іншими національними моделями, фактично призвели до створення мультиваріативних НФЗ, в яких організації надають агреговану чи дезагреговану, несумісну і, часто, неповну інформацію, релевантність, надійність та зрозумілість якої для різних користувачів нефінансових

звітів є сумнівною [20; 21]. Це, у свою чергу, не може призвести до будь-яких “реальних позитивних ефектів” для суспільства та природного середовища, оскільки така інформація у НФЗ, як правило, не спонукає до “дій” [15]. Крім того, організації часто критикують за використання добровільних НФЗ як інструменту “зеленого” піару чи “зеленого камуфляжу”, який приховує чи намагається мінімізувати негативні наслідки від шкідливих дій підприємств або перешкоджає обґрунтуванню їх планів і дій щодо захисту та збереження природи [21; 22; 23].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Зважаючи на зазначене вище, метою цього дослідження є проведення моніторингу сучасних позицій різних зацікавлених сторін – інвесторів, організацій (підприємств та компаній), громадськості (у т.ч. наявних і потенційних акціонерів) щодо розвитку, регулювання та реалізації екологічної політики та ролі НФЗ у цих процесах.

Для досягнення мети були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження (зокрема, маркетингові та статистичні). Інформаційна база дослідження включала в себе як первинні, так і вторинні дані з акцентуванням основної уваги на ситуації, що в останні роки склалася з екологічною політикою та НФЗ в Україні. У ході дослідження були висунуті та перевірені наступні гіпотези:

- H_0 : різновиди рефлексії щодо ставлення та регулювання екологічної політики мають практично однаковий пріоритет незалежно від ступеня згоди громадськості (наявних чи потенційних акціонерів компаній) стосовно впливу екологічних проблем на повсякденне життя та здоров’я населення країни;
- H_1 : чим вища ймовірність наявності більших за розміром підприємств (організацій) у дослідженій вибірці, тим вища ймовірність наявності у підприємств вибірки НФЗ, що використовується для розвитку та контролю за реалізацією екологічної політики, ESG-стратегій тощо;
- H_2 : існує пряма лінійна залежність між залученістю підприємств / компаній в Україні до виконання різних заходів у межах

реалізації ЦСР екологічного характеру й екологічної політики в цілому та підготовкою ними НФЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поширенню практики залученості підприємств до вирішення екологічних проблем і складання НФЗ у будь-якій країні світу, передусім, сприяє формування стійкої громадської думки (у т.ч. думки потенційних і наявних акціонерів) щодо важливості та необхідності запобігання чи розв’язання проблем екологічного характеру як на рівні окремих домогосподарств і підприємств, так і на рівні реалізації національної екологічної політики. У зв’язку з цим протягом 24 червня – 30 вересня 2025 р. нами було проведено он-лайн опитування громадян України щодо їх ставлення до навколишнього середовища в країні. В опитуванні взяли участь 734 респонденти у віці від 15 років і більше.

Зведені результати анкетування показали, що понад 63 % респондентів цілком згодні та 32 % схильні погодитися, що екологічні проблеми мають прямий вплив на повсякденне життя та здоров’я населення України (рис. 1). Тоді, як сумарна частка тих, хто схильний не погодитись з таким впливом або не знає як відповісти на це запитання становить 4,5 %.

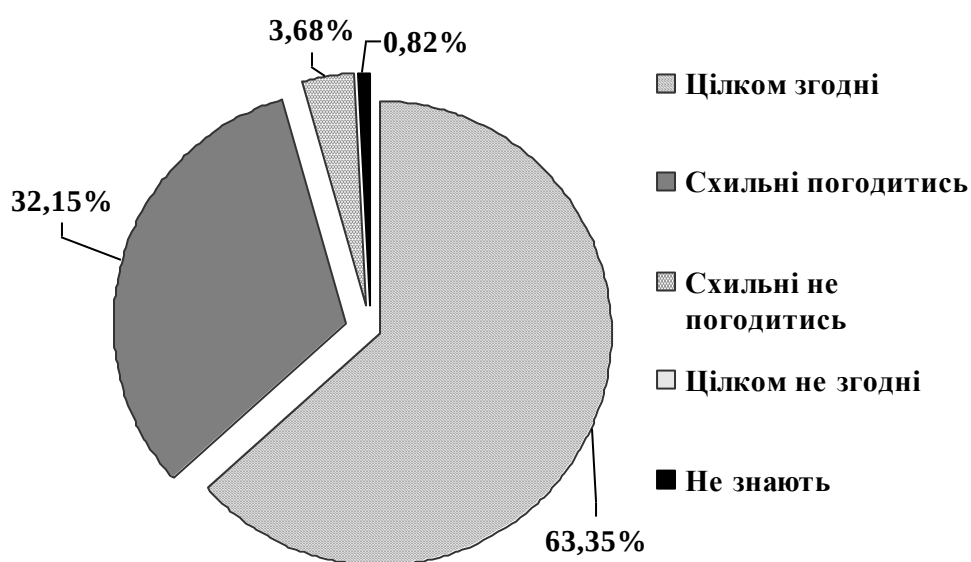

Рис. 1. Розподіл респондентів залежно від ступеня згоди стосовно прямого впливу екологічних проблем на їх повсякденне життя та здоров’я, %

Джерело: побудовано авторами за даними опитування у 2025 р.

Перевіримо гіпотезу H_0 , залишивши для аналізу лише дві групи респондентів: цілком згодних і схильних погодитись щодо наявності прямого впливу екологічних проблем на їх повсякденне життя та здоров'я, яких серед опитаних респондентів переважна більшість. При цьому під час оцінки ставлення до екологічної політики та її регулювання була можливість обирати серед трьох варіантів рефлексії (табл. 1).

Таблиця 1. Порівняння пріоритетів ставлення різних груп респондентів до ймовірних варіантів рефлексії щодо екологічної політики та її регулювання

Номер і зміст варіантів рефлексії відносно ставлення до екологічної політики та її регулювання	Оцінка * респондентами пріоритетності відповідної рефлексії залежно від ступеня їх згоди стосовно впливу екологічних проблем на повсякденне життя та здоров'я, балів	
	Цілком згодні	Схильні погодитись
1. Екологічне законодавство ЄС необхідне для захисту довкілля в нашій країні **	1,6	1,9
2. ЄС має допомогти країнам, що не входять до ЄС, покращити їхні екологічні стандарти	1,8	2,2
3. Україні потрібно розробити власну екологічну політику післявоєнного відновлення з урахуванням всіх наслідків шкоди довкіллю протягом війни	1,2	1,4

Джерело: побудовано авторами за даними опитування у 2025 р.

*Примітки: * Чим оцінка ближча до 1, тим вищий пріоритет відповідної рефлексії.*

*** У цьому випадку малося на увазі, що для належного захисту довкілля в Україні необхідно провести гармонізацію і дотримуватися екологічного законодавства ЄС.*

Беручи до уваги дані табл. 1, робимо висновок, що незалежно від ступеня згоди громадськості (у т.ч. наявних чи потенційних акціонерів) стосовно впливу екологічних проблем на повсякденне життя та здоров'я, найвищий пріоритет отримала рефлексія № 3, а найменший – рефлексія № 2.

З метою підтвердження правильності чи неправильності гіпотези H_0 нам фактично потрібно перевірити як ознака ступеня згоди громадськості (у т.ч. наявних чи потенційних акціонерів к) стосовно впливу екологічних проблем на повсякденне життя та здоров'я пов'язана з оцінками пріоритетів

різновидів рефлексії щодо ставлення та регулювання екологічної політики. Для цього найпростіше буде скористатися розрахунком коефіцієнта рангової кореляції Спірмена (ρ), попередньо перевіривши дані табл. 1 у ранги (табл. 2).

Таблиця 2. Вихідні дані для розрахунку коефіцієнта Спірмена на основі ставлення різних груп респондентів до ймовірних варіантів рефлексії щодо екологічної політики та її регулювання в Україні, у рангах *

Розподіл респондентів за ознакою “Ступінь згоди стосовно впливу екологічних проблем на повсякденне життя та здоров’я” (змінні)	Номер варіанту рефлексії відносно ставлення до екологічної політики і її регулювання **		
	№ 1	№ 2	№ 3
Цілком згодні	2	3	1
Схильні погодитись	2	3	1
Різниця рангів двох змінних (d_i)	0	0	0

Джерело: побудовано авторами.

*Примітки: * 1 – найвищий ранг.*

*** Зміст варіантів рефлексії див. у табл. 1. Кількість варіантів рефлексії у даному випадку відповідає кількості пар спостережень ($n = 3$).*

Проведений на основі даних табл. 2 розрахунок коефіцієнта Спірмена, свідчить про наявність позитивного монотонного зв’язку ступеня згоди щодо впливу екологічних проблем на повсякденне життя та здоров’я населення країни з рангом пріоритету різновидів імовірної рефлексії до ставлення і регулювання екологічної політики:

$$\rho = 1 - \frac{6 \cdot \sum d_i^2}{n \cdot (n^2 - 1)} = 1 - \frac{6 \cdot \sum 0^2}{3 \cdot (3^2 - 1)} = 1. \quad (1)$$

Водночас вважаємо, що даних по одній країні недостатньо, щоб зробити обґрунтований висновок про абсолютну правильність гіпотези H_0 . Тому для її перевірки пропонуємо скористатися аналогічними даними, що були зібрані у результаті опитування у 2024 р. громадян країн ЄС, які мають спільні кордони з Україною (табл. 3). Єдина відмінність у порівнянні з опитуванням, що проводилось в Україні у 2025 р., полягала у виборі між двома варіантами рефлексії ставлення до екологічної політики та її регулювання.

Таблиця 3. Зведені оцінки пріоритетів ставлення різних груп респондентів до варіантів рефлексії щодо екологічної політики та її регулювання, балів *

Країна	Номер варіанту рефлексії відносно ставлення до екологічної політики та її регулювання **			
	№ 1		№ 2	
	Розподіл респондентів за ознакою “Ступінь згоди стосовно впливу екологічних проблем на повсякденне життя та здоров’я”			
	Цілком згодні	Схильні погодитись	Цілком згодні	Схильні погодитись
Угорщина	1,9	1,9	1,7	1,9
Польща	1,9	2,1	1,8	2,0
Румунія	1,8	2,2	1,7	1,9
Словаччина	1,7	1,8	1,5	1,8
Україна	1,6	1,9	1,8	2,2

Джерело: побудовано авторами за даними опитування у 2024 – 2025 рр..

*Примітки: * Чим оцінка ближче до 1, тим вищий пріоритет рефлексії. Сумарна частка цілком згодних та схильних погодитись з наявністю прямого впливу екологічних проблем на повсякденне життя та здоров’я в Угорщині становила 84 %, Польщі – 74 %, Румунії – 69 %, Словаччині – 82 %.*

*** Зміст варіантів рефлексії див. у табл. 1.*

Визначимо ранги двох варіантів рефлексій для п’яти країн на основі даних табл. 3 аналогічно до того, як це було зроблено у табл. 2, та презентуємо їх у табл. 4.

Розраховуємо коефіцієнт Спірмена на основі даних табл. 4:

$$\rho = 1 - \frac{6 \cdot 2}{10 \cdot (10^2 - 1)} = 1 - \frac{12}{990} = 1 - 0,012 = 0,998 \approx 1.$$

Таблиця 4. Вихідні дані для розрахунку коефіцієнта Спірмена на основі ставлення різних груп респондентів до ймовірних варіантів рефлексії щодо екологічної політики та її регулювання у п'яти країнах Європи, у рангах *

Розподіл респондентів за ознакою “Ступінь згоди щодо впливу екологічних проблем на повсякденне життя та здоров’я”	Країни									
	Угорщина		Польща		Румунія		Словаччина		Україна	
	Номер варіанту рефлексії відносно ставлення до екологічної політики і її регулювання **									
	№ 1	№ 2	№ 1	№ 2	№ 1	№ 2	№ 1	№ 2	№ 1	№ 2
Цілком згодні	2	1	2	1	2	1	2	1	1	2
Схильні погодитись	1	1	2	1	2	1	1	1	1	2
Різниця рангів двох змінних (d_i)	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0

Джерело: побудовано авторами.

*Примітки: * 1 – найвищий ранг.*

*** Зміст варіантів рефлексії див. у табл. 1. Сумарна кількість варіантів рефлексії у розрізі п'яти країн Європи відповідають кількості пар спостережень, тобто $n = 5 \cdot 2 = 10$.*

Отже, підтверджено наявність сильного зв'язку між тими, хто цілком згоден і схилен погодитись з наявністю прямого впливу екологічних проблем на повсякденне життя та здоров'я, та тим, як ці респонденти оцінюють пріоритетність варіантів рефлексії щодо ставлення до екологічної політики та її регулювання. Це свідчить, що гіпотеза H_0 є правильною. Водночас отримані дані показують, що у країнах ЄС респонденти віддають найвищий (тобто 1-й) пріоритет рефлексії “ЄС має допомогти країнам, що не входять до ЄС, покращити їхні екологічні стандарти”, а респонденти України – рефлексії “Екологічне законодавство ЄС необхідне для захисту довкілля в нашій країні”. Іншими словами, країни ЄС займають проактивну політичну позицію щодо практики поширення їх екологічних стандартів у країнах, що не входять до ЄС, намагаючись таким чином заздалегідь запобігти тим ризикам, що ймовірно можуть виникнути як у випадку розширення ЄС, так і у випадку співпраці компаній з країн ЄС та країн, що не входять до ЄС. Тоді, як Україна та її громадянське суспільство віддають перевагу реакційній екологічній політиці, тобто вважають за необхідне гармонізувати

національне екологічне законодавство з відповідним законодавством ЄС. А у випадку оцінювання пріоритетів трьох варіантів рефлексії українці, які нині перебувають у стані війни та усвідомлюють її негативні наслідки для навколишнього середовища країни, чітко розуміють доцільність розробки власної екологічної політики післявоєнного відновлення з урахуванням всіх наслідків шкоди довкіллю протягом війни.

Незалежно від обраної екологічної політики громадськість (у т.ч. акціонери) повинні своєчасно отримувати дані про її реалізацію. Інвестори та компанії для прийняття своїх рішень у контексті розвитку та реалізації екологічної політики мають спиратися на дані про зміну різних екологічних показників. Вся ця інформація має регулярно збиратися і бути як валідною, так і порівняною, чому безумовно сприятиме удосконалення та поширення практики складання НФЗ підприємствами.

У 2022 р. компанія “Ernst & Young” (EY) провела ретельне дослідження з метою з’ясування того, як звітність може подолати розрив у довірі до результатів реалізації ESG-стратегій [24]. Опитування EY 320 респондентів з провідних інвестиційних установ по всьому світу виявило, що:

- 78 % респондентів-інвесторів вважають, що компанії повинні інвестувати у вирішення питань сталого розвитку, навіть якщо це призведе до зниження їх прибутку в короткостроковій перспективі, але тільки 55 % опитаних фінансових керівників понад 1500 компаній з 47 країн готові підтримати таку позицію. При цьому 23 % інвесторів вважають, що компанії, передусім, повинні зосередити свої зусилля на такому напрямі, як “Екологічні та відновлювані можливості”, а 18 % – на напрямі “Викиди вуглецю в результаті зміни клімату”;
- 80 % інвесторів дотримуються точки зору, що багато компаній не можуть чітко сформулювати обґрунтування довгострокових інвестицій у сталий розвиток, і це ускладнює оцінку інвестицій;
- 99 % опитаних інвесторів використовують розкриття інформації компаніями про ESG як частину свого інвестиційного рішення, у т.ч. 74 %

застосовують для цього чіткий і структурований підхід (для порівняння у 2018 р. таких інвесторів було за оцінками ЕУ значно менше, а саме лише 32 %);

- 88 % інвесторів стверджують, що за відсутності вимог до НФЗ на законодавчому рівні, більшість компаній надають лише обмежену інформацію про результати своїх ESG-стратегій;
- у контексті розвитку та реалізації екологічної політики сучасні інвестори, проводячи аналіз НФЗ, зосереджують увагу на інформації про масштаби можливостей від інвестицій для вирішення виявлених кліматичних проблем (31 % опитаних інвесторів), оцінці ризиків та фінансових наслідків переходу до нульових викидів вуглецю (26 %), оцінці ризиків та фінансових наслідків фізичних кліматичних ризиків (22 %) та інформуванні про масштаби вартості ризиків за різних кліматичних сценаріїв (21 %);
- 90 % інвесторів вважають, що важливо, щоб компанії забезпечували незалежний перегляд та підтвердження своєї звітності та даних ESG, у т.ч. 33 % дотримуються точки зору, що це дуже важливо. Водночас 41 % фінансових керівників компаній відповіли, що поточні дані ESG їх компаній не витримають перевірку на достовірність.

Компанія ЕУ також виявила, що в останні роки інвестори посилюють тиск на підприємства, які, на їх думку, ігнорують екологічні проблеми чи діють занадто повільно, коли йдеться про запобігання тому, що спричиняє кліматичну кризу. Вищезазначений тиск може здійснюватися шляхом: прямого залучення та діалогу з правлінням компанії; встановлення залежності винагороди керівників від результатів діяльності підприємства, пов'язаної з екологічними проблемами; винесення стратегій щодо зміни клімату на голосування акціонерів, а також обговорення цього питання у ділових ЗМІ; голосування проти призначення членів правління; голосування проти пакетів винагород для генеральних директорів та інших керівників; продажу акцій.

Для більш детального з'ясування ситуації, що складається з поширенням серед українських підприємств практики нефінансового звітування та впровадження проєктів, спрямованих на захист та збереження довкілля, нами у межах виконання НДР “Сталий розвиток компаній в Україні” (номер держреєстрації 0121U1135150) восени 2021 р. була розроблена і розповсюджена спеціальна анкета. Вона у Google-формі була надіслана 962 компаніям-членам ЕВА Україна з метою отримати відповіді від випадкової вибірки компаній з різних сфер економічної діяльності, що можуть відрізнятися між собою за розміром залежно від кількості співробітників та обсягів чистого доходу від реалізації продукції. Коефіцієнт відгуку склав 0,078, тобто близько 8 % (або 75 компаній).

Було встановлено, що 96 % від загальної кількості компаній-респондентів, орієнтувалися на ЦСР у своїй діяльності і лише 4 % (або 3 з 75) зауважили, що цього не роблять, хоча і реалізують проєкти соціально-екологічного спрямування. А одне велике за розміром підприємство, з тих, що потрапили у зазначені 4 %, навіть виділяє власні кошти на реалізацію зазначених проєктів та у перспективі планує збільшувати фінансування у реалізацію ЦСР. Зведений профіль компаній-респондентів презентовано у табл. 5.

Незважаючи на переважну частку малих підприємств в економіці України, у нашому дослідженні вкрай важливо було побачити позицію саме великих підприємств. З одного боку, великі за розміром підприємства потенційно, внаслідок специфіки своєї операційної діяльності, можуть продукувати найбільші загрози та ризики на шляху до досягнення ЦСР, у т.ч. пов'язаними з вирішенням проблем екологічного характеру, а з іншого боку – саме ці підприємства, як правило, найбільш оперативно та активно долучаються до виконання екологічних проєктів, маючи для цього необхідний економічний потенціал.

Таблиця 5. Зведений профіль компаній-респондентів

Основний вид / сектор діяльності компанії (організації) в Україні	Кількість компаній		Розмір компаній за						
			кількістю співробітників, одиниць компаній			чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), одиниць компаній			
	одиниць	%	>250 (великі)	>50 та ≤250 (середні)	≤50 (малі)	понад 40 млн. євро або понад 1250 млн грн. (великі)	8 до 40 млн. євро або від 250 до 1250 млн грн. (середні)	до 8 млн. євро або до 250 млн грн. (малі)	не визначено
Харчова промисловість	4	5,33	3	0	1	1	0	1	2
Банківська справа та фінанси	5	6,67	4	1	0	3	1	1	0
Консалтинг, аудит та юридичні послуги	10	13,33	2	6	2	0	4	5	1
FMCG / рітейл (роздрібна торгівля)	14	18,67	13	1	0	9	2	2	1
ІТ та телекомунікації	12	16,00	9	3	0	7	1	2	2
Паливно- енергетичний комплекс	11	14,67	11	0	0	7	1	0	3
Інші	19	25,33	12	6	1	9	5	2	3
Разом, одиниць	75	100	54	17	4	36	14	13	12
Частка від загальної кількості респондентів, %	100	-	72,00	22,67	5,33	48,00	18,67	17,33	16,00

Джерело: розроблено авторами за даними опитування компаній в Україні у 2021 р.

За даними опитування виявлено, що керівники і менеджери підприємств в Україні вважають вирішення проблем екологічного характеру дуже актуальними з точки зору формування позитивного репутаційного іміджу на ринку. 81,3 % респондентів з 75 досліджених нами компаній зазначили, що докладають зусилля для роздільного сортування та безпечної утилізації відходів або їх рециклінгу; 64 % – займаються висадкою дерев; 40 % – проводять екологічну модернізацію виробничих потужностей; 26,7 % – турбуються про збереження біорізноманіття; 14,7 % – працюють над проєктами з уловлювання накопичення двоокису вуглецю; 8 % – долучилися до програм охорони водойм тощо. Понад 37 % керівників підприємств вважають, що для прогресу виконання ЦСР екологічного характеру в Україні потрібні державні

програми відшкодування відсоткових ставок за кредитами для реалізації екологічних інвестпроектів.

Переважна більшість досліджених підприємств / компаній використовує одне джерело і більше для поширення інформації про результати своїх заходів зі сталого розвитку, у т.ч. тих, що безпосередньо стосуються екологічної політики (рис. 2).

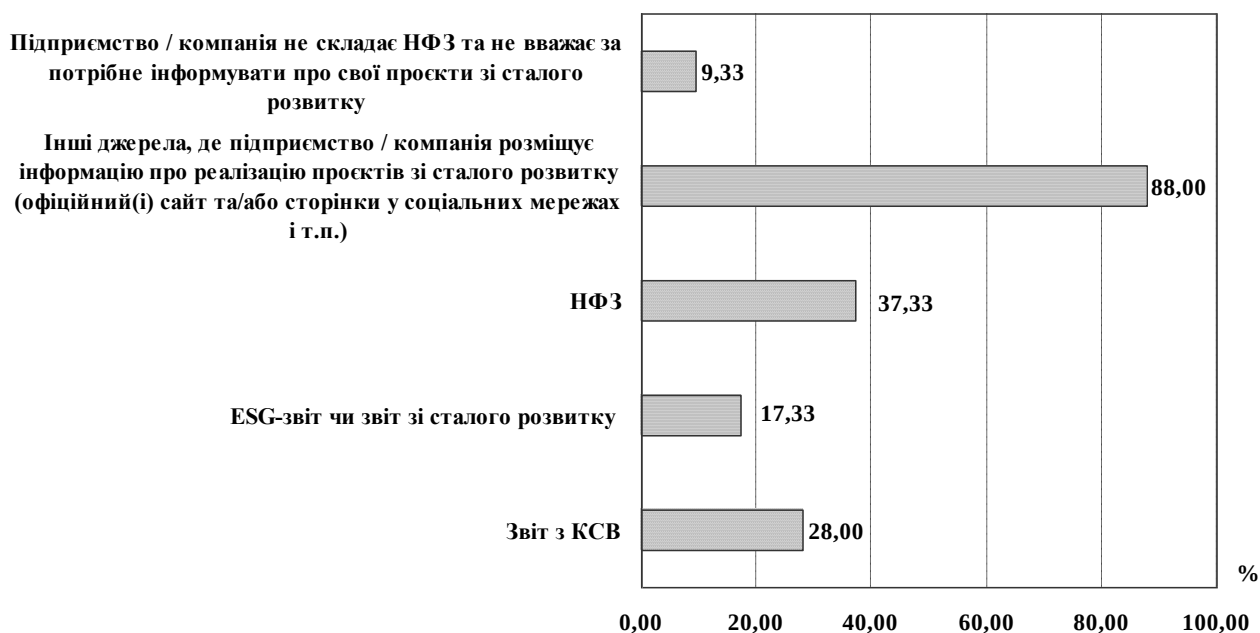

Рис. 2. Розподіл досліджених підприємств / компаній за джерелами розміщення інформації про реалізацію ними проектів зі сталого розвитку, у т.ч. тих, що вирішують екологічні проблеми, %

Джерело: побудовано авторами за даними опитування у 2021 р.

Як свідчать дані рис. 2, лише 37 % (або 28 з 75 компаній-респондентів) публікують НФЗ, 28 % (або 21 компанія) складає звіти з КСВ та 17 % (або 13 компаній) – ESG-звіти чи звіти зі сталого розвитку (англ. Sustainable development).

Перевіримо гіпотезу H_1 , беручи до уваги, що до нашої випадкової вибірки потрапило 54 великі підприємства, з яких майже половина (а саме 25) складають НФЗ; 17 середні та 4 малі. При цьому ні одне з досліджених

малих підприємств немало НФЗ і лише 3 середні підприємства долучилися до практики складання НФЗ. Маючи кількісні дані, розрахуємо ймовірності вибору різних за розміром підприємств (організацій) дослідженої вибірки:

$$P_{(\text{великі підприємства})} = 54/75 = 0,72; P_{(\text{середні підприємства})} = 17/75 = 0,23;$$

$$P_{(\text{малі підприємства})} = 4/75 = 0,05.$$

Тепер розрахуємо ймовірність публікації НФЗ у кожній з груп підприємств:

$$P_{(\text{НФЗ у великих підприємств})} = 25/54 = 0,33; P_{(\text{НФЗ у середніх підприємств})} = 3/17 = 0,04;$$

$$P_{(\text{НФЗ у малих підприємств})} = 0/4 = 0,00.$$

Скористаємося статистичними функціями Excel для розрахунку коефіцієнта кореляції Пірсона, використовуючи два масиви вищенаведених імовірнісних даних, і отримуємо його значення – це приблизно 0,989, тобто простежується дуже сильний позитивний лінійний зв'язок між ймовірністю наявності більших за розміром підприємств у дослідженій вибірці та ймовірністю наявності у підприємств цієї вибірки НФЗ. Цей зв'язок підтверджує правильність гіпотези H_1 . Іншими словами, нині великі за розміром підприємства в Україні частіше складають НФЗ, ніж середні та малі за розміром підприємства.

У ході опитування керівникам і менеджерам підприємств / компаній було запропоновано визначити самостійно або обрати з переліку заходи, що вони реалізують у межах досягнення ЦСР екологічного характеру та реалізації екологічної політики (рис. 3). Звичайно варто наголосити, що після повномасштабної військової агресії РФ перелік екологічних заходів суттєво зріс. До виділених на рис. 3 у післявоєнний період доцільно буде ще додати такі, як: розмінування територій; відновлення зруйнованих і будівництво нових очисних споруд; ліквідація наслідків окупації зони відчуження та атомних ЕС; реалізація проєктів відбудови зруйнованих міст на основі зелених принципів тощо.

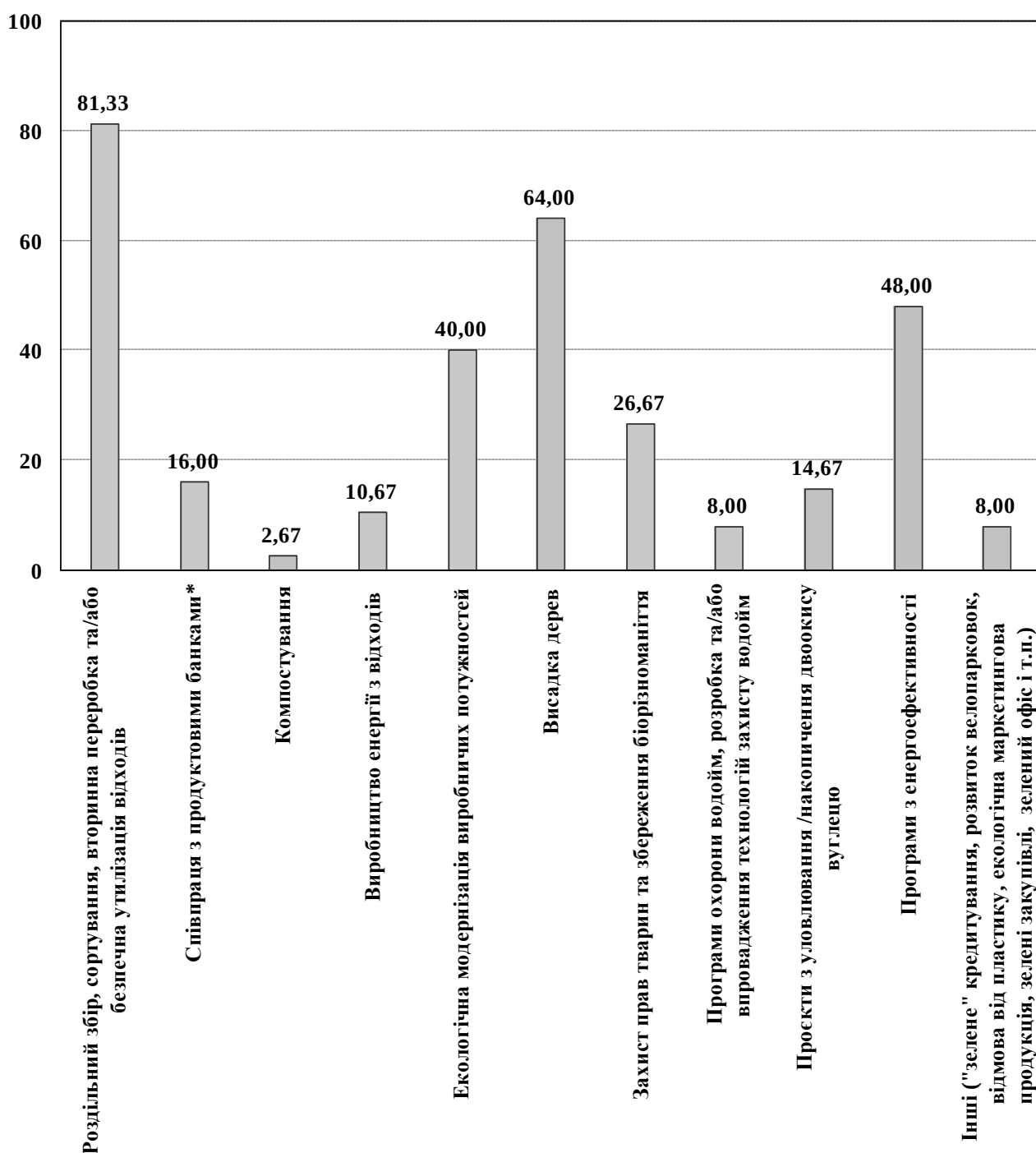

Рис. 3. Розподіл досліджених підприємств / компаній України за екологічними проєктами, що вони впроваджують, %

Джерело: побудовано авторами за даними опитування у 2021 р.

*Примітка. * Це соціально-екологічний проєкт, оскільки з одного боку, він дозволяє вирішувати проблему голоду та сприяє продовольчій безпеці, а з іншого – частково вирішує проблему утилізації харчових відходів.*

Не всі з досліджених підприємств / компаній були залучені до виконання завдань екологічної політики (тобто не всі реалізували екологічні проєкти), а ті з них, що долучалися до їх вирішення, акцентували увагу на різній кількості проблем екологічного характеру. Однак, на сьогодні чітко не встановлено, наскільки залученість того чи іншого підприємства до вирішення екологічних проблем прямолінійно пов'язано з тим, чи складає це підприємство НФЗ, ESG-звіти, звіти з КСВ і т.п.

У дослідженій нами вибірці підприємств / компаній 96 % долучалися до заходів з захисту довкілля, але лише 56 % складали НФЗ. Іншими словами лише 3 компанії з п'яти, що долучалися до заходів з захисту довкілля, публікували НФЗ. При цьому ступінь залученості підприємств / компаній до вирішення екологічних проблем – різна і у нашому випадку можемо її визначати через кількість різновидів заходів (проєктів, ініціатив) екологічного характеру, до яких долучаються організації. Для перевірки гіпотези H_2 зведемо необхідні для цього дані у табл. 6.

Таблиця 6. Розподіл досліджених підприємств / компаній за ступенем залученості до вирішення екологічних проблем та складання НФЗ, одиниць

Ступінь залученості *	Кількість досліджених підприємств / компаній, що складають			
	НФЗ	ESG-звіти чи звіти зі сталого розвитку	Звіти КСВ	Усі види НФЗ
2	7	2	5	14
4	11	4	8	23
6	4	3	4	11
8	6	4	4	14
Всі ступені	28	13	21	62

Джерело: побудовано авторами за даними опитування у 2021 р.

*Примітка. * Кількість заходів (проєктів, ініціатив) екологічного характеру, до якої долучалися досліджені підприємства / компанії в Україні: ступінь 2 означає, що вони залучені до вирішення 1–2 екологічних проблем; ступінь 4 – до вирішення 3–4 екологічних проблем; ступінь 6 – до вирішення 5–6 екологічних проблем; ступінь 8 – до вирішення 7 і більше екологічних проблем.*

Побудуємо тренд взаємозв'язку між кількістю підприємств / компаній, що складають різні види НФЗ (y), та ступенем їх залученості до виконання екологічних проєктів (x), на основі даних з табл. 6 (рис. 4). Рівняння тренду свідчить про наявність кубічного поліноміального зв'язку між залежною змінною y та незалежною змінною x . Оскільки поліноміальний зв'язок є одним із типів нелінійного зв'язку, то висунута нами гіпотеза H_2 виявилася неправильною.

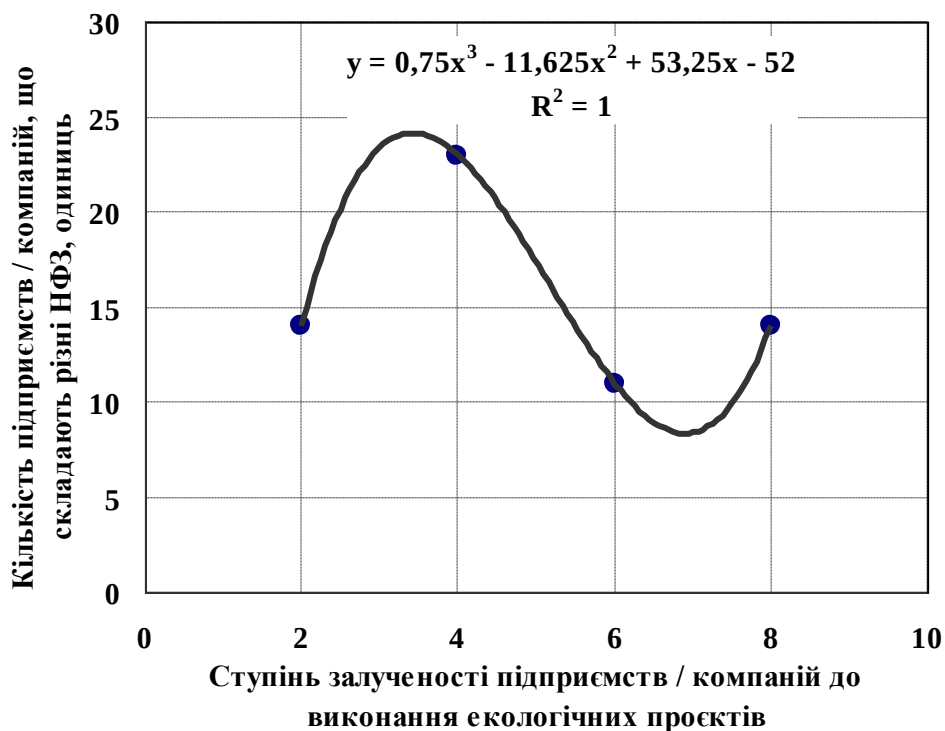

Рис. 4. Тренд залежності кількості підприємств / компаній в Україні, що складають НФЗ, від їх залученості до виконання екологічних проєктів

Джерело: побудовано авторами.

Розрахований на основі даних табл. 6 коефіцієнт Пірсона $r(y, x) = -0,29814$ також свідчить про слабкий обернений нелінійний зв'язок між залученістю підприємств в Україні до виконання різних заходів (проєктів) екологічного характеру та публікацією ними НФЗ. Отже, коефіцієнт Пірсона, як і побудований на рис. 4 тренд взаємозв'язку між y та x , свідчать про

хибність гіпотези H_2 . Таким чином, на сьогоднішній день кількість підприємств в Україні, що складають НФЗ, може зростати або зменшуватися абсолютно непропорційно з їх залученістю до виконання завдань, спрямованих на захист довкілля.

Водночас вважаємо, що відсутність НФЗ негативно позначається як на практиках розвитку екологічної політики та формування чи вибору ESG-стратегій підприємств / компаній, так і на організації контролю за їх реалізацією та досягненням ЦСР. На користь слушності нашої думки, зокрема, свідчать результати досліджень, які проводились у Румунії. Так, на фоні зростання рівня звітності про сталий розвиток з 74 % у 2022 році до 78 % у 2024 році, понад 77 % зі 150 опитаних керівників румунських компаній вважають, що НФЗ є важливим джерелом інформації для прийняття управлінських рішень в сучасних умовах господарювання [25, с. 9].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. НФЗ відіграє сьогодні одну з ключових ролей у розвитку та реалізації екологічної політики, підвищуючи прозорість діяльності підприємств і компаній, дозволяючи всім зацікавленим сторонам оцінювати екологічні ризики, а також залучаючи інвесторів, які враховують екологічні фактори при ухваленні рішень. НФЗ допомагає підприємствам ідентифікувати довгострокові екологічні загрози та можливості, що є важливим фактором у прийнятті стратегічних рішень та у виборі чи удосконаленні їх ESG-стратегій. Публічне звітування про заходи, що спрямовані на вирішення екологічних проблем, спонукає підприємства покращувати свої екологічні показники, впроваджувати прогресивні екологічні практики та інноваційні технології для досягнення ЦСР екологічного характеру. Демонстрація через НФЗ прозорості та відповідальності в екологічних питаннях зміцнює репутацію підприємств та формує довіру до них з боку громадськості (у т.ч. наявних і потенційних акціонерів). НФЗ є дієвим інструментом комунікації щодо екологічної політики між усіма зацікавленими сторонами. Крім того, НФЗ дозволяє відстежувати різні екологічні виклики та на основі цих даних

шукати спільні шляхи запобігання чи мінімізації негативних наслідків вищеназваних викликів.

У ході дослідження було підтверджено існування: 1) сильного зв'язку між тими респондентами-акціонерами (наявними та потенційними), хто цілком згоден і схилен погодитись з наявністю прямого впливу екологічних проблем на повсякденне життя та здоров'я, та їх оцінками пріоритетів альтернативних варіантів рефлексії щодо ставлення до екологічної політики та її регулювання; 2) дуже сильного позитивного лінійного зв'язку між імовірністю наявності більших за розміром підприємств у дослідженій вибірці та ймовірністю наявності у підприємств цієї вибірки НФЗ. Водночас гіпотеза, що існує пряма лінійна залежність між залученістю підприємств / компаній в Україні до виконання різних заходів у межах реалізації ЦСР екологічного характеру й екологічної політики в цілому та складання ними НФЗ виявилася хибною.

Отримані результати дослідження можуть бути у подальшому використані для проведення ґрунтовного порівняльного аналізу діяльності підприємств та компаній, що публікують НФЗ і реалізують свої ESG-стратегії у різних куточках світу, а також для розробки рекомендацій щодо подальшої практики удосконалення складання та поширення НФЗ в Україні у межах розвитку та реалізації екологічної політики.

Література

1. Холявка В., Лешко Х. Аналіз нефінансових звітів корпоративної культури соціальної відповідальності у сфері туризму. *Вчені записки Університету “КРОК”*. 2021. № 1(61). С. 163-168. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-61-163-168>.

2. Van der Lugt C. T., Van de Wijs P. P., Petrovics D. “Carrots & sticks 2020 – sustainability reporting policy: Global trends in disclosure as the ESG agenda goes mainstream. *Global Reporting Initiative (GRI) and the University of Stellenbosch Business School (USB)*. Amsterdam, Netherlands. 2020. 37 с. URL:

<https://www.carrotsandsticks.net/media/zirbzabv/carrots-and-sticks-2020-june2020.pdf>.
(дата звернення: 01.10.2025).

3. Станько, Т. Нефінансова звітність як інструмент оцінки ефективності управління для досягнення цілей сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 71. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5409> (дата звернення: 12.10.2025). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-34>.

4. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> (дата звернення: 06.10.2025).

5. Білявська, Ю. В. Формування та імплементація екологічної політики на підприємстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету (Серія "Економічні науки")*. 2015. Вип. 10. Ч. 1. С. 73-77.

6. Сагайдак, Ю., Харченко, Т., Гацька, Л. Розвиток системи екологічного менеджменту як засобу модернізації українських підприємств. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2021. № 3(216). С. 52-59. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2021/216-3/6>.

7. Ali, S., Xu, H., Yang, K., & Solangi, Y.A. Environment management policy implementation for sustainable industrial production under power asymmetry in the graph model. *Sustainable Production and Consumption*. 2022. Vol. 29. P. 636-648. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.spc.2021.11.012>.

8. П'ятницька, Г. Т., Григоренко, О. М. Еволюція концепції сталого розвитку: управлінський ракурс. *Бізнес Інформ*. 2021. № 12. С. 250-257. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-12-250-257>.

9. Porter, M. E. America's Green Strategy. *Scientific American*. 1991. Vol. 264. 168 p. DOI: <http://dx.doi.org/10.1038/scientificamerican0491-168>.

10. Porter, M. E., & van der Linde, C. Toward a New Conception of the Environment-Competitiveness Relationship. *Journal of Economic Perspectives*. 1995. Vol. 9, issue 4. P. 97-118. DOI: <http://dx.doi.org/10.1257/jep.9.4.97>.

11. Andreoni, J., Levinson, A. The Simple Analytics of the Environmental Kuznets Curve. *Journal of Public Economics*. 2001. Vol. 80, issue 2. P. 269-286. DOI: [http://dx.doi.org/10.1016/S0047-2727\(00\)00110-9](http://dx.doi.org/10.1016/S0047-2727(00)00110-9).
12. Ricci, F. Channels of transmission of environmental policy to economic growth: A survey of the theory. *Ecological Economics*. 2007. Vol. 60, issue 4. P. 688-699. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2006.11.014>.
13. Федулова, І. В., П'ятницька, Г. Т., Жуковська, В. М., Кандагура, К. С., Григоренко, О. М., Шумська, С. С. Екологічні детермінанти сталого розвитку країни. *Український географічний журнал*. 2023. № 2(122). С. 48-59. DOI: <https://doi.org/10.15407/ugz2023.02.048>.
14. Пересічний, М. І., Корзун, В. Н., Кравченко, М. Ф., Григоренко, О. М. *Харчування людини та сучасне довкілля: теорія та практика: монографія*. Київ: КНТЕУ, 2003. 526 с.
15. Baboukardos, D., Gaia, S., Lassou, P., & Soobaroyen, T. The multiverse of non-financial reporting regulation. *Accounting Forum*. 2023. Vol. 47, issue 2. P. 147-165. DOI: <https://doi.org/10.1080/01559982.2023.2204786>.
16. Сахарук, Т. Сталий розвиток – тепер вимога закону. До чого готуватися українському бізнесу? *Mind.ua*. 2024. URL: <https://mind.ua/openmind/20273979-stalij-rozvitok-teper-vimoga-zakonu-do-chogo-gotuvatisya-ukrayinskому-biznesu> (дата звернення: 11.10.2025).
17. European Commission. EU taxonomy for sustainable activities. 2020. URL: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en#legislation (дата звернення: 03.10.2025).
18. The European Parliament and the Council of the European Union. Regulation (EU) 2020/852 “On the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088”. 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj/eng> (дата звернення: 03.10.2025).
19. Польовик, Є., Король, С. Нефінансове звітування у промисловому секторі. *Scientia fructuosa*. 2024. № 3(155). С. 125-142. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2024\(155\)08](https://doi.org/10.31617/1.2024(155)08).
20. Cho, C. H., Guidry, R. P., Hageman, A. M., & Patten, D. M. Do actions speak louder than words? An empirical investigation of corporate

environmental reputation. *Accounting, Organizations and Society*. 2012. Vol 37, issue1. P. 14-25. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.aos.2011.12.001>.

21. Michelon, G., Pilonato, S., & Ricceri, F. CSR reporting practices and the quality of disclosure: An empirical analysis. *Critical Perspectives on Accounting*. 2015. Vol. 33. P. 59-78. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2014.10.003>.

22. Testa, F., Boiral, O., & Iraldo, F. Internalization of environmental practices and institutional complexity: Can stakeholders pressures encourage greenwashing? *Journal of Business Ethics*. 2018. Vol. 147, issue 2. P. 287-307. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10551-015-2960-2>.

23. Lamb, W. F., Mattioli, G., Levi, S., Roberts, J. T., Capstick, S., Creutzig, F., Minx, J. C., Müller-Hansen, F., Culhane, T., & Steinberger, J. K. Discourses of climate delay. *Global Sustainability*. 2020. Vol. 3. P. 1-5. DOI: <https://doi.org/10.1017/sus.2019.23>.

24. Bell, Dr. M., Taylor, B. How can better sustainability reporting mobilize companies and capital? *EY*. 2023. URL: https://www.ey.com/en_gl/insights/climate-change-sustainability-services/how-can-better-sustainability-reporting-mobilize-companies-and-capital (дата звернення: 14.10.2025).

25. Cibotariu, I. Ș., Chelba, A. A. Non-Financial Information – An Important Information Source in Decision-Making in Romania Companies. *Studies and Scientific Researches*. 2025. Economics Edition. P. 6-16. DOI: <https://doi.org/10.29358/sceco.v0i41.592>.

References

1. Kholiavka, V. and Leshko, Kh. (2021), “Analysis of non-financial reports of corporate social responsibility culture in the tourism sector”, *Vcheni zapysky Universytetu "KROK"*, vol. 1, no. 61, pp. 163-168. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-61-163-168>.

2. Van der Lugt, C.T., Van de Wijs, P.P. and Petrovics, D. (2020), “Carrots & sticks 2020 – sustainability reporting policy: Global trends in disclosure as the ESG agenda goes mainstream”, *Global Reporting Initiative (GRI)*

and the University of Stellenbosch Business School (USB), Amsterdam, Netherlands, available at: <https://www.carrotsandsticks.net/media/zirbzabv/carrots-and-sticks-2020-june2020.pdf> (Accessed 01 October 2025).

3. Stan'ko, T. (2025), "Non-financial reporting as a tool for evaluating management effectiveness to achieve sustainable development goals", *Ekonomika ta suspil'stvo*, [Online], vol. 71, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5409> (Accessed 12 October 2025). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-34>.

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine "On the Fundamental Principles (Strategy) of the State Environmental Policy of Ukraine until 2030", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> (Accessed 06 October 2025).

5. Biliavs'ka, Yu.V. (2015), "Formation and implementation of environmental policy at the enterprise", *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomichni nauky*, vol. 10, no. 1, pp. 73-77.

6. Sahajdak, Yu. Kharchenko, T. and Hats'ka, L. (2021), "Development of the environmental management system as a means of modernization of Ukrainian enterprises", *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, vol. 3, no. 216, pp. 52-59. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2021/216-3/6>.

7. Ali, S., Xu, H., Yang, K., & Solangi, Y.A. (2022), "Environment management policy implementation for sustainable industrial production under power asymmetry in the graph model", *Sustainable Production and Consumption*, vol. 29, pp. 636-648. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.spc.2021.11.012>.

8. P'iatnyts'ka, G.T. and Hryhorenko, O.M. (2021), "Evolution of the concept of sustainable development: managerial perspective", *Business Inform*, vol. 12, pp. 250-257. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-12-250-257>.

9. Porter, M.E. (1991), America's Green Strategy, *Scientific American*, vol. 264, 168 p. DOI: <http://dx.doi.org/10.1038/scientificamerican0491-168>.

10. Porter, M.E. & van der Linde, C. (1995), Toward a New Conception of the Environment-Competitiveness Relationship, *Journal of Economic Perspectives*, vol. 9, no. 4, pp. 97-118. DOI: <http://dx.doi.org/10.1257/jep.9.4.97>.

11. Andreoni, J. and Levinson, A. (2001), The Simple Analytics of the Environmental Kuznets Curve, *Journal of Public Economics*, vol. 80, no. 2, pp. 269–286. DOI: [http://dx.doi.org/10.1016/S0047-2727\(00\)00110-9](http://dx.doi.org/10.1016/S0047-2727(00)00110-9).
12. Ricci, F. (2007), Channels of transmission of environmental policy to economic growth: A survey of the theory, *Ecological Economics*, vol. 60, no. 4, pp. 688-699. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2006.11.014>.
13. Fedulova, I.V. P'iatnyts'ka, G.T. Zhukovs'ka, V.M. Kandahura, K.S. Hryhorenko, O.M. and Shums'ka, S.S. (2023), “Environmental determinants of the country's sustainable development”, *Ukrainian Geographical Journal*, vol. 2, no. 122, pp. 48-59. DOI: <https://doi.org/10.15407/ugz2023.02.048>.
14. Peresichnyj, M.I., Korzun, V.N., Kravchenko, M.F. and Hryhorenko, O.M. (2003), *Kharchuvannia liudyny ta suchasne dovkillia: teoriia ta praktyka: monohrafiia* [Human nutrition and the modern environment: theory and practice], KNUTE, Kyiv, Ukraine.
15. Baboukardos, D., Gaia, S., Lassou, P., & Soobaroyen, T. (2023), “The multiverse of non-financial reporting regulation”, *Accounting Forum*, vol. 47, no. 2, pp. 147-165. DOI: <https://doi.org/10.1080/01559982.2023.2204786>.
16. Sakharuk, T. (2024), “Sustainable development – now a requirement of the law. What should Ukrainian business prepare for?”, *Mind.ua*, available at: <https://mind.ua/openmind/20273979-stalij-rozvitok-teper-vimoga-zakonu-do-chogo-gotuvatisya-ukrayinskomu-biznesu> (Accessed 11 October 2025).
17. European Commission (2020), “EU taxonomy for sustainable activities”, available at: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en#legislation (Accessed 03 October 2025).
18. The European Parliament and the Council of the European Union (2020), Regulation (EU) 2020/852 “On the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj/eng> (Accessed 03 October 2025).

19. Pol'ovyk, Ye. and Korol', S. (2024), "Non-financial reporting in the industrial sector", *Scientia fructuosa*, vol. 155, no. 3, pp. 125-142. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2024\(155\)08](https://doi.org/10.31617/1.2024(155)08).
20. Cho, C. H., Guidry, R. P., Hageman, A. M., & Patten, D. M. (2012), "Do actions speak louder than words? An empirical investigation of corporate environmental reputation", *Accounting, Organizations and Society*, vol. 37, no. 1, pp. 14-25. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.aos.2011.12.001>.
21. Michelon, G., Pilonato, S., & Ricceri, F. (2015), "CSR reporting practices and the quality of disclosure: An empirical analysis", *Critical Perspectives on Accounting*, vol. 33, pp. 59-78. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2014.10.003>.
22. Testa, F., Boiral, O., & Iraldo, F. (2018), "Internalization of environmental practices and institutional complexity: Can stakeholders pressures encourage greenwashing?" *Journal of Business Ethics*, vol. 147, no. 2, pp. 287-307. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10551-015-2960-2>.
23. Lamb, W. F., Mattioli, G., Levi, S., Roberts, J. T., Capstick, S., Creutzig, F., Minx, J. C., Müller-Hansen, F., Culhane, T., & Steinberger, J. K. (2020), "Discourses of climate delay", *Global Sustainability*, vol. 3, pp. 1-5. DOI: <https://doi.org/10.1017/sus.2019.23>.
24. Bell, Dr. M. and Taylor, B. (2023), "How can better sustainability reporting mobilize companies and capital?" *EY*, available at: https://www.ey.com/en_gl/insights/climate-change-sustainability-services/how-can-better-sustainability-reporting-mobilize-companies-and-capital (Accessed 14 October 2025).
25. Cibotariu, I. Ș. and Chelba, A. A. (2025), "Non-Financial Information – An Important Information Source in Decision-Making in Romania Companies", *Studies and Scientific Researches, Economics Edition*, pp. 6-16. DOI: <https://doi.org/10.29358/sceco.v0i41.592>.

Стаття надійшла до редакції 28.10.2025 р.